

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

4.

SLUŽEBNÍ POMĚR PŘÍSLUŠNÍKŮ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

ivan.bilek@email.cz

ivan.bilek@vsci.cz

BEZPEČNOSTNÍ SBORY

- Jsou součástí množiny veřejných sborů
- sjednocujícím prvkem je služební poměr jejich příslušníků
- bezpečnostní sbory ČR jsou uvedeny v zákoně č. 361/2003 Sb., **o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů**, ve znění pozdějších předpisů
- § 1 odst. 1 uvádí, že *„Bezpečnostním sborem se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace*

ROZDĚLENÍ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- Bezpečnostní sbory
 - ozbrojené
 - neozbrojené
 - zpravodajské služby
- ozbrojené bezpečnostní sbory
 - Policie ČR
 - Celní správa ČR
 - Vězeňská služba ČR
 - Generální inspekce bezpečnostních sborů
- neozbrojeným bezpečnostním sborem je Hasičský záchranný sbor ČR
- bezpečnostní sbory – zpravodajské služby
 - Bezpečnostní informační služba
 - Úřad pro zahraniční styky a informace.

ZÁKLADNÍ POSTULÁTY SLUŽEBNÍHO POMĚRU

- Kvalifikační předpoklady pro vstup k bezpečnostním sborům, které jsou pevně stanoveny, na přijetí do služebního poměru není právní nárok
- povinnosti příslušníků – zajištění bezvýhradné a nepřetržité služby pro stát pod sankcí
- omezení práv příslušníka – zakazuje se politická a jiná výdělečná činnost s výjimkami
- kariérní řád – postup ve služební hodnosti na základě výběrového řízení podle předem stanovených kritérií
- propracovaný hodnotící systém – pravidelné a průběžné služební hodnocení
- motivační faktory – garantovány jistoty (stálost sl. poměru, místo sl. působiště, propuštění jen ze zákonných důvodů, benefity)
- pětileté funkční období ředitele bezp. sboru – lze nejvýše dvakrát za sebou
- kázeňská a personální pravomoc – k zajištění služební kázně
- charakteristika služebních míst a jejich jednotná evidence pro všechny BS
- prostupnost mezi bezpečnostními sbory

SLUŽEBNÍ A PRACOVNÍ POMĚR

- Obecnou normou, která upravuje vznik, změnu, zánik a obsah pracovního poměru je zákoník práce, tím se musí řídit všechny zaměstnavatelské organizace v České republice a v souladu s ním musí jednat všichni vedoucí pracovníci i zaměstnanci
- služební poměr je zvláštním pracovním poměrem, který je charakterizován zejména některými zásadními odlišnostmi od klasického pracovního poměru
- služební poměr je využíván v subjektech, jejichž zřizovatelem je stát a jejichž organizaci, základní úkoly, povinnosti, oprávnění a činnost je upravena zvláštními zákony
- zákon o služebním poměru je ve vztahu k zákoníku práce normou speciální
- kde chybí speciální právní úprava, použije se norma obecná

ZÁKON O SLUŽEBNÍM POMĚRU

Zákon o služebním poměru upravuje právní vztahy, které vznikají mezi státem a fyzickými osobami, které vykonávají specifický výsek státní služby, jímž je služba v bezpečnostních sborech

- služba pro veřejnost ve vymezených oblastech vnitřního pořádku a bezpečnosti
 - zajištění výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody
 - celnictví a správy daní
 - ochrany životů a zdraví obyvatel a majetku před požáry a poskytování účinné pomoci při mimořádných událostech
- zákon o služebním poměru představuje zákonnou úpravu, jež je společně závazná pro všechny příslušníky bezpečnostních sborů
 - současně je každý bezpečnostní sbor samostatně upraven zákonem, který podrobně vymezuje jeho pravomoc, působnost, organizační uspořádání, jednotlivá oprávnění a povinnosti příslušníků atd.

PODMÍNKY VZNIKU SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Základní podmínkou pro vznik služebního poměru je složení slibu, jehož znění je uvedeno v § 17 odst. 3 zákona o služebním poměru

- text slibu zní: *„Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život.“*
- podmínkou pro složení slibu je jeho potvrzení podpisem
- jestliže příslušník slib nesloží nebo složí slib s výhradou, služební poměr nemůže vzniknout

PODMÍNKY VZNIKU SLUŽEBNÍHO POMĚRU

§ 13 zákona rozlišuje mezi podmínkami pozitivními a negativními

- písemná žádost, státní občanství ČR, věk 18 let, bezúhonnost, stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, svéprávnost
- uchazeč musí být též zdravotně, fyzicky a osobnostně způsobilý k výkonu služby
- zákaz členství v politických stranách a hnutích a činnosti v jejich prospěch
- zákaz výkonu živnostenské nebo jiné výtěžné činnosti a zákaz členství v řídicích nebo kontrolních orgánech právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost
- zákaz výkonu jiné výtěžné činnosti mimo např. pedagogické a publikační činnosti nebo správy vlastního majetku

ZMĚNY SLUŽEBNÍHO POMĚRU

- V průběhu výkonu služebního poměru může docházet k jeho změnám
 - výběrovým řízením při obsazování služebních míst
 - převedením na jiné služební místo
 - jmenováním do služební hodnosti
 - zařazením do záloh
 - převelením do jiného místa služebního působiště
 - vysláním na studijní pobyt
 - vysláním na služební cestu
 - zastupováním na služebním místě
 - odvoláním ze služebního místa
 - zproštěním výkonu služby
 - skončením služebního poměru

SKONČENÍ SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Služební poměr příslušníka skončí

- zrušením ve zkušební době i bez uvedení důvodu
- uplynutím doby určité
 - po opětovném nesložení služební zkoušky
 - nebo negativním služebním hodnocení
- propuštěním
 - z obligatorních důvodů
 - z fakultativních důvodů
- úmrtím nebo prohlášením za mrtvého
- dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž příslušník dovršil věku 65 let

PROPUŠTĚNÍ ZE SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Příslušník musí být propuštěn, jestliže

- byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, resp. z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, obdobně při odklonu
- porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru,
- mu byl uložen kázeňský trest odnětí služební hodnosti,
- porušil stanovená omezení – zákaz práce ve prospěch politické strany nebo hnutí
- pozbyl státní občanství České republiky,
- pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu služby, s výjimkou těhotenství příslušnice
- mu bylo odňato osvědčení o tělesné zdatnosti nebo o odborné způsobilosti
- pozbyl osobnostní způsobilost k výkonu služby
- byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena nebo byl této způsobilosti zbaven
- uplynula doba a důvod pro zařazení do zálohy pro přechodně nezařazené nepominul, nebo
- požádal o propuštění

PROPUŠTĚNÍ ZE SLUŽEBNÍHO POMĚRU

- Příslušník zpravodajské služby musí být též propuštěn, jestliže mu zanikla platnost osvědčení ke styku s utajovanými informacemi, a nelze jej ustanovit na jiné služební místo, a to ani po 1 roce zařazení v záloze pro přechodně nezařazené
- příslušník ve služebním poměru na dobu určitou musí být též propuštěn, jestliže
 - služební místo, na něž byl ustanoven, bylo zrušeno v důsledku organizačních změn a příslušníka nelze ustanovit na jiné služební místo,
 - mu zanikla platnost osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými informacemi, a nelze jej ustanovit na jiné služební místo, nebo
 - dosáhl neuspokojivých výsledků ve výkonu služby podle závěru služebního hodnocení.
- rozhodnutí o propuštění musí být příslušníkovi doručeno do 2 měsíců ode dne, kdy služební funkcionář důvod propuštění zjistil, nejpozději však do 1 roku ode dne, kdy tento důvod vznikl
- při propuštění příslušníka skončí jeho služební poměr podle důvodů
 - buď dnem doručení rozhodnutí o propuštění
 - nebo uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení rozhodnutí o propuštění
 - nebo uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení žádosti o propuštění, jestliže služební funkcionář nerozhodne na základě žádosti příslušníka o době kratší.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PŘÍSLUŠNÍKA

Příslušník je povinen

- dodržovat služební kázeň
- zdržet se jednání, které může vést ke střetu zájmu služby se zájmy osobními a ohrozit důvěru v nestranný výkon služby
- zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděl při výkonu služby
- prohlubovat svoji odbornost a udržovat svoji fyzickou zdatnost potřebnou pro zastávané služební místo a podrobovat se jejímu ověřování
- dodržovat pravidla služební zdvořilosti
- poskytovat bezpečnostnímu sboru osobní údaje nezbytné pro rozhodování ve služebním poměru
- vykonávat službu tak, aby nebyla ovlivňována jeho politickým, náboženským nebo jiným přesvědčením
- ohlašovat vedoucímu příslušníkovi závady a nedostatky, které ohrožují nebo ztěžují výkon služby, a skutečnost, že byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, bez zbytečného odkladu
- chovat se a jednat i v době mimo službu tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI VEDOUCÍHO PŘÍSLUŠNÍKA

Vedoucí příslušník je též povinen

- hodnotit výkon služby podřízených příslušníků
- zabezpečovat, aby příslušníci byli pro výkon služby náležitě vyškoleni a vycvičeni
- oceňovat příkladné plnění služebních povinností
- vyvozovat důsledky z porušení služebních povinností a
- přijímat podněty k odstranění závad a nedostatků, které ohrožují nebo ztěžují výkon služby

SLUŽEBNÍ KÁZEŇ

Služební kázeň spočívá v nestranném, řádném a svědomitém plnění služebních povinností příslušníka, které pro něj vyplývají z právních předpisů, služebních předpisů a rozkazů.

- je-li rozkaz vedoucího příslušníka ve zřejmém rozporu s právním předpisem, příslušník je povinen jej na tuto skutečnost upozornit
- jestliže vedoucí příslušník trvá na splnění rozkazu, příslušník je oprávněn žádat o jeho písemné vydání
- vedoucí příslušník je povinen žádosti vyhovět, umožňují-li to okolnosti výkonu služby
- v případě, že to okolnosti výkonu služby neumožňují, učiní tak bez zbytečného odkladu poté, co tyto okolnosti pomínou
- příslušník je povinen rozkaz splnit a oznámit tuto skutečnost bez zbytečného odkladu vedoucímu příslušníkovi toho, kdo takový rozkaz vydal.
- příslušník nesmí splnit rozkaz, jehož splněním by zřejmě spáchal trestný čin
- Příslušníkům bezpečnostních sborů jsou udělovány podle způsobu výkonu služby kázeňské odměny a kázeňské tresty

OMEZENÍ PRÁV PŘÍSLUŠNÍKA

- Příslušník nesmí být členem politické strany nebo politického hnutí ani vykonávat činnost v jejich prospěch; volební právo příslušníka tím není dotčeno
- Příslušník zpravodajské služby nesmí být členem odborové organizace
- Příslušník nesmí být členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které provozují podnikatelskou činnost, s výjimkou případů, kdy je do těchto orgánů vyslán služebním funkcionářem
- Příslušník může vykonávat jinou výdělečnou činnost než službu podle tohoto zákona pouze se souhlasem služebního funkcionáře. Služební funkcionář udělí rozhodnutím souhlas s výkonem jiné výdělečné činnosti za podmínky, že tato činnost nemůže vést ke střetu zájmů osobních se zájmy služby, k ohrožení dobré pověsti bezpečnostního sboru nebo k ohrožení důležitého zájmu služby; souhlas se nevyžaduje např. pro uměleckou nebo pedagogickou činnost, práci v době vazby apod.
- LZPS čl. 27/4: Právo na stávku je zaručeno za podmínek stanovených zákonem; toto právo nepřísluší soudcům, prokurátorům, příslušníkům ozbrojených sil a příslušníkům bezpečnostních sborů.

KÁZEŇSKÉ ODMĚNY

- Příslušníkovi lze za projevení osobní statečnosti nebo za splnění zvlášt' významného služebního úkolu anebo za účelem ocenění příkladného plnění služebních povinností udělit kázeňskou odměnu
- za příkladné plnění služebních povinností se považuje též opakované dosahování velmi dobrých výsledků ve výkonu služby konstatované v závěru služebního hodnocení.
- kázeňskou odměnou je
 - písemná pochvala
 - peněžitý nebo věcný dar
 - udělení služební medaile

KÁZEŇSKÉ TRESTY

- Kázeňským přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje služební povinnost, ale nejde o trestný čin nebo o jednání, které má znaky přestupku nebo jiného správního deliktu
- za takové jednání se považuje i dosahování neuspokojivých výsledků ve výkonu služby uvedené v závěru služebního hodnocení
- kázeňské tresty jsou
 - písemné napomenutí
 - snížení základního tarifu až o 25 % na dobu nejvýše 3 měsíců
 - odnětí služební medaile
 - odnětí služební hodnosti (uložení tohoto kázeňského trestu vede k propuštění ze služebního poměru)
 - uložení pokuty, propadnutí věci a zákazu činnosti

ROZVRŽENÍ DOBY SLUŽBY

- Základní doba služby příslušníka činí 37,5 hodiny týdně. Příslušníkovi lze na jeho žádost stanovit kratší dobu služby v týdnu
- Příslušníkovi lze v důležitém zájmu služby nařídit výkon služby přesčas nejvýše 10,5 hod. týdně v průběhu 52 týdnů
 - za službu přesčas náleží odměna 100 % za každou odslouženou hodinu navíc
- Rozvržení doby služby, směnný a nepřetržitý výkon služby a pružná doba služby
 - při zařazení do směnného výkonu služby se zvyšuje základní tarif o 10 %
- Příslušníkovi lze nařídit služební pohotovost v důležitém zájmu služby, jestliže je dán předpoklad výkonu služby přesčas
- Příslušník má nárok na nepřetržitý odpočinek mezi jednotlivými směny v trvání nejméně 10 hodin
 - při výkonu služby přesčas, lze zkrátit až na 6 hodin
 - v každém týdnu nárok na nepřetržitý odpočinek 36 hodin, při službě přesčas min. 12 hodin
- Nárok na 6 týdnů dovolené v kalendářním roce
- Nárok na služební volno k účasti ve výběrovém řízení

PODMÍNKY VÝKONU SLUŽBY A NÁHRADA ŠKODY

- Zákonem jsou určeny povinnosti bezp. sboru v oblasti péče o příslušníky
- dále nemocenské pojištění
- zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost příslušníka
- ozdravný pobyt
- mateřská a rodičovská dovolená
- bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby
- Náhrada škody
 - povinnosti a oprávnění bezpečnostního sboru
 - odpovědnost bezpečnostního sboru za škodu
 - odpovědnost za škodu při služebním úrazu nebo nemoci z povolání
 - jednorázové odškodnění 230 000 Kč se poskytne pokud skončil služební poměr v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání
 - povinnosti příslušníka k předcházení škodám
 - odpovědnost příslušníka za škodu

PÉČE O PŘÍSLUŠNÍKY

- Zákaz zneužívání sl. poměru, ponižování lidské důstojnosti, přímé i nepřímé diskriminace a obtěžování
- zajištění rovného zacházení se všemi příslušníky, zejména pokud jde o odbornou přípravu a dosažení služebního postupu, odměňování, jiná peněžitá plnění a plnění peněžité hodnoty
- právo domáhat se u soudu, aby bylo upuštěno od tohoto porušování, aby byly odstraněny jeho následky a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění
- zákaz znevýhodňovat proto, že se zákonným způsobem domáhá svých práv a nároků, které pro něj vyplývají ze služebního poměru
- povinnost vytvářet podmínky pro řádný a pokud možno bezpečný výkon služby

SLUŽEBNÍ PŘÍJEM

- Služební příjem příslušníka tvoří:
 - základní tarif – 11 platových tříd, 12 stupňů
 - tzv. „platový automat“ tj. +8,5 % mezi třídami a rozpětí stupňů 1,5 násobek á 3 roky byl nahrazen principem „zásluhovosti“
 - příplatek za vedení – 5 řídicích úrovní 1 000-14 000 Kč
 - příplatek za službu v zahraničí – 700-4 000 USD
 - příplatek za sportovní reprezentaci – 5 000-25 000 Kč
 - zvláštní příplatek za škodlivé prostředí – 500-1 500 Kč
 - zvláštní příplatek za ohrožení života – 2 kat. 1 000-5 000 a 5 000-10 000 Kč
 - příplatek za službu ve svátek, pokud nebylo poskytnuto náhradní volno + 25 % platu
 - osobní příplatek – až 60 % základního tarifu, u PT 8 a vyšší až 100 %
 - stabilizační příspěvek – 24násobek průměrného platu v ČR tj. až cca 800 000 Kč ročně
 - odměna – za splnění mimořádného nebo zvláště významného služebního úkolu, splnění naléhavých služebních úkolů za nepřítomného příslušníka, nebo dosavadní výkon služby při dovršení 50 let věku
- výplata služebního příjmu pouze bezhotovostně na jeden účet

SLUŽEBNÍ PŘÍJEM

- příslušníkovi je stanoven služební příjem s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce konané v krizovém stavu
 - služba přesčas mimo krizový stav je hrazena poměrnou částí platu příslušníka v kalendářním měsíci, pokud za ni nebylo poskytnuto náhradní volno do 3 měsíců
- odměna za služební pohotovost – 10-70 %
- služební příjem v záloze – 80 %
- služební příjem přechodně nezařazeného příslušníka – 80 %
- služební příjem při zproštění výkonu služby – 50 %
- celých 100 % služebního příjmu se vyplácí
 - v prvním měsíci pracovní neschopnosti
 - po 12 měsících při služebním úrazu
 - v době dovolené
- nárok na služebního příjem zaniká
 - pokud si přivodil příslušník neschopnost úmyslně
 - po dodu umístění ve vazbě
- pouze 50 % služebního příjmu se vyplácí
 - při zproštění výkonu služby
 - při zaviněné účasti ve rvačce
 - při neschopnosti způsobené návykovými látkami nebo opilostí

NATURÁLNÍ NÁLEŽITOSTI

- Příslušník má nárok na naturální náležitosti. Naturální náležitosti jsou:
 - služební stejnokroj nebo jiný oděv a obuv, které používá při výkonu služby
 - součástky určené k obměně nebo doplnění služební výstroje a
 - služby spojené s údržbou služební výstroje
- při přijetí do služebního poměru má příslušník nárok na služební výstroj
- po dobu trvání služebního poměru má příslušník nárok na součástky určené k obměně a doplnění služební výstroje a na služby spojené s údržbou služební výstroje
- je-li příslušník ustanoven na jiné služební místo nebo dojde-li u něj k podstatné změně podmínek výkonu služby, má nárok na poskytnutí služební výstroje nebo na její doplnění v rozsahu, v jakém to podmínky výkonu služby vyžadují
- nelze-li příslušníkovi poskytnout služební výstroj, součástky určené k její obměně nebo doplnění anebo zajistit služby spojené s údržbou služební výstroje, má nárok na poskytnutí náhrady v penězích

ZVLÁŠTNÍ POŽITKY

Užívání služebních prostředků k jiným účelům

- Ředitel bezpečnostního sboru a jeho zástupce mají nárok na užívání služebních prostředků k jiným účelům, a to
 - služebního vozidla a
 - jedné účastnické telefonní stanice
- k výkonu služebního místa nebo v souvislosti s ním a k osobní dispozici za účelem zajištění okamžité dosažitelnosti.
- Služební funkcionář může příslušníkovi povolit použití služebního vozidla k cestě do služby a zpět v souvislosti
 - s plněním činností v krizových štábech, bezpečnostních radách
 - při nařízené služební pohotovosti, službě přesčas, návratu ze služební cesty mimo dobu služby
 - v dalších případech, kdy to vyžaduje důležitý zájem služby
- může též povolit používání účastnické telefonní stanice za účelem okamžitého vyrozumění o uložení služebního úkolu

NÁHRADY CESTOVNÍCH VÝDAJŮ

- Příslušník má nárok na náhrady cestovních výdajů při vyslání na služební cestu ke studiu, ozdravný pobyt, při vzniku nebo změně služebního poměru, při zařazení do zálohy činné a vyslání k výkonu služby do zahraničí nebo při stěhování
- Příslušník, který je vyslaný na služební cestu, má za podmínek dále stanovených nárok na náhradu jízdních výdajů, jízdních výdajů za cesty k návštěvě člena rodiny, výdajů za ubytování, zvýšených stravovacích výdajů a nutných vedlejších výdajů
- Příslušník má nárok na náhradu jízdních výdajů za použití veřejných dopravních prostředků, jež vynaložil v souladu s podmínkami služební cesty, a to ve výši, kterou prokáže služebnímu funkcionáři
- Příslušník má nárok na náhradu jízdních výdajů za cesty k návštěvě člena rodiny do jeho místa trvalého pobytu nebo jiného předem dohodnutého místa pobytu člena rodiny, které služební funkcionář schválí na základě žádosti příslušníka
- Příslušník má nárok na náhradu výdajů za ubytování, jež vynaložil v souladu s podmínkami služební cesty, a to ve výši, kterou prokáže služebnímu funkcionáři
- Příslušník má nárok na stravné podle délky doby služební cesty v kalendářním dni ve výši určené ředitelem bezpečnostního sboru v rámci rozpětí sazeb stravného stanovených zvláštním právním předpisem pro zaměstnance v pracovním poměru
- Příslušník má za podmínek dále stanovených nárok na stravné v cizí měně stanovené zvláštním právním předpisem pro zaměstnance v pracovním poměru

NÁHRADY CESTOVNÍCH VÝDAJŮ

- Služební funkcionář může příslušníkovi přiznat kapesné v příslušné cizí měně až do výše 40 % stravného
- Příslušník, kterému je uděleno služební volno při studiu, má nárok na náhradu jízdních výdajů, náhradu výdajů za ubytování, konání zkoušek nebo absolutoria a stravné
- Příslušník, který je převeden na jiné služební místo, ustanoven na služební místo po vynětí ze zálohy, převelen, pověřen zastupováním na jiném služebním místě, zařazen do zálohy činné k výkonu služby k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě, do zálohy pro studující nebo zálohy zvláštní, do jiného místa služebního působiště, má nárok na náhrady cestovních výdajů za podmínek a ve výši jako při služební cestě
- Příslušníkovi, který žije odloučeně od člena rodiny v místě služebního působiště z důvodu přijetí do služebního poměru, nebo převedení na jiné služební místo do jiného místa služebního působiště lze přiznat náhrady cestovních výdajů za podmínek a do výše stanovené pro služební cestu
- Příslušník, který je vyslán za účelem plnění služebních úkolů na cestu v místě služebního působiště, má nárok na náhradu jízdních výdajů za místní hromadnou dopravu; to neplatí pro cesty konané do služby a zpět.
- Příslušník, který je zařazený do zálohy činné a je vyslán k výkonu služby do zahraničí, s výjimkou příslušníka, který vykonává službu v rámci jednotky mnohonárodnostních sil nebo mezinárodních bezpečnostních sborů, má nárok na náhradu cestovních výdajů jako při zahraniční služební cestě za dobu cesty z České republiky do místa výkonu služby v zahraničí a zpět a za služební cesty v zahraničí

VÝSLUHOVÉ NÁROKY

Koncepce služebního poměru je založena na tzv. odkládání platu na dobu po jeho skončení, jako určitá náhrada za omezení ve výkonu služby

- výsluhový příspěvek – pokud služební poměr trval alespoň 15 let, je bývalému příslušníkovi vyplácen doživotně
 - činí určitou část jeho průměrného platu za konkrétní dobu, strávenou ve službě
 - po 15 letech služby činí 20 %, 16-20 let +3 % za každý odsloužený rok, 21-25 +2 %, 26-30 let +1 %
 - po 30 letech služby se jedná o 50 % dosaženého průměrného platu za poslední kalendářní rok, resp. poslední tři roky, podle toho, co je pro bývalého příslušníka výhodnější
 - v letech 2011-2016 byla na tyto dávky, z důvodů dopadů hospodářské krize uvalena srážková daň ve výši 15 %, od roku 2017 tomu tak, na základě poslanecké iniciativy, již není
- odchodné – pokud služební poměr trval alespoň 6 let se vyplatí jednorázově
 - po 6 letech sl. poměru ve výši jednoho služebního příjmu,
 - každý rok se zvyšuje o 1/3 sl. příjmu
 - max. šestinásobek sl. příjmu
- v případě odsouzení pro úmyslný trestný čin se výsluhové nároky nevyplatí

ÚMRTNÉ A PŘÍSPĚVEK NA POHŘEB PŘÍSLUŠNÍKA

- Skončí-li služební poměr příslušníka ve služebním poměru jeho úmrtím, náleží každému pozůstalému úmrtné
- Pro účely úmrtného se za pozůstalého považuje manžel, manželka, nezaopatřené dítě a za podmínky, že příslušník je povinen poskytovat výživu, také rodič nebo další osoba
- Výše úmrtného činí trojnásobek měsíčního služebního příjmu zemřelého příslušníka
- Zemřel-li příslušník mimo válečný stav na území České republiky, poskytne bezpečnostní sbor na přání pozůstalých úhradu nutných výdajů na jednoduchou rakev s kovovou vložkou a úhradu poplatků a dopravného za převoz do místa pohřbu
- V případě úmrtí příslušníka v zahraničí náleží úhrada pouze pobýval-li příslušník v zahraničí ze služebních důvodů
- Na přání pozůstalých vypraví bezpečnostní sbor svým nákladem zemřelému příslušníku jednoduchý pohřeb; do nákladů se zahrnou i výdaje na kovovou vložku, poplatky a dopravné do místa pohřbu, nevypravuje-li se pohřeb v místě úmrtí

ŘÍZENÍ VE VĚCECH SLUŽEBNÍHO POMĚRU

- Účastníkem řízení je příslušník, bývalý příslušník nebo pozůstalý po příslušníkovi; účastníkem řízení o jednání, které má znaky přestupku, je též navrhovatel
- v řízení ve věcech služebního poměru se rozhoduje o právech nebo povinnostech účastníků
- řízení ve věcech služebního poměru se nevztahuje na přijímací řízení, služební hodnocení, vyslání na služební cestu, vyslání na studijní pobyt, vyslání na ozdravný pobyt, nařízení služební pohotovosti, rozvržení doby služby v týdnu, nařízení služby přesčas, určení nástupu dovolené a odvolání z ní a udělování služebního volna s poskytnutím služebního příjmu
- účastník si v řízení může zvolit zmocněnce
- zákon upravuje práva a povinnosti, podání, průběh řízení, právní moc a vykonatelnost rozhodnutí
- rozhodnutím je úkon služebního funkcionáře v určité věci, jímž se zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určeného účastníka nebo jímž se prohlašuje, že tento účastník má určitá práva a povinnosti
- zvláštní typ řízení
 - o propuštění pro porušení služebního slibu
 - řízení o kázeňských přestupcích a přestupcích
- odvolání, rozklad, soudní přezkum, rušení pravomocných rozhodnutí

INFORMOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ

- Příslušníci mají právo na informace a na projednání záležitostí, které se týkají výkonu služby. Jestliže u bezpečnostního sboru nepůsobí odborová organizace, je bezpečnostní sbor povinen příslušníky informovat a jednat s nimi přímo
- za projednání záležitostí týkajících se výkonu služby se považuje jednání mezi bezpečnostním sborem a příslušníky nebo jednání mezi bezpečnostním sborem a příslušným orgánem odborové organizace za účelem dosažení shody o podmínkách výkonu služby
- bezpečnostní sbor je povinen informovat příslušníky o pravděpodobném vývoji zaměstnanosti v bezpečnostním sboru, stavu a struktuře příslušníků v bezpečnostním sboru, základních podmínkách výkonu služby a jejich změnách a stavu bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby
- bezpečnostní sbor je povinen s příslušníky projednat otázky bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby v rozsahu stanoveném zákonem

PŮSOBNOST ODBOROVÉ ORGANIZACE A VYŠŠÍHO ODBOROVÉHO ORGÁNU

- Odborová organizace, která působí v bezpečnostním sboru, má právo na informace a na projednání záležitostí, které se týkají výkonu služby, a dále je oprávněna
 - projednat a zaujmout stanovisko k podkladům potřebným pro systemizaci služebních míst bezpečnostního sboru, k systému hodnocení a odměňování příslušníků a k vývoji služebních příjmů, projednat a zaujmout stanovisko k návrhům rozhodnutí týkajících se skončení služebního poměru, projednat a zaujmout stanovisko k návrhům služebních předpisů, které se týkají podmínek výkonu služby příslušníků, projednat a zaujmout stanovisko k návrhům na rozvržení doby služby, projednat a zaujmout stanovisko k návrhům na zlepšení podmínek výkonu služby a tyto návrhy předkládat,
 - být informována o příslušníkovi přijatém do služebního poměru, být zúčastněna v hodnotících a poradních orgánech služebního funkcionáře a vykonávat kontrolu nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby
 - Nevyjádří-li se odborová organizace k návrhu na projednání a zaujetí stanoviska v uvedených věcech do 15 dnů ode dne, kdy jí byl doručen písemný návrh, nebo v dohodnuté lhůtě, postupuje služební funkcionář dále bez jejího stanoviska.
- Vyšší odborový orgán při projednávání podle je zejména oprávněn projednávat a zaujímat stanoviska v uvedených záležitostech, být účasten v hodnotících a poradních orgánech ředitele bezpečnostního sboru, vykonávat kontrolu nad dodržováním právních a služebních předpisů a nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby.
- Služební funkcionář je povinen zajistit, aby odborová organizace, která působí v bezpečnostním sboru, a vyšší odborový orgán mohly uskutečňovat oprávnění, která jim stanoví tento zákon.
- Za odborovou organizaci, která působí v bezpečnostním sboru, jedná příslušný odborový orgán. Za příslušný odborový orgán nebo vyšší odborový orgán se pro účely tohoto zákona považuje orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušné odborové organizace; za vyšší odborový orgán se považuje též ústřední odborový orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušného svazu odborových organizací.

KOLEKTIVNÍ DOHODA

- Za účelem zlepšení podmínek výkonu služby příslušníků, zdravotních, sociálních a kulturních podmínek může příslušný odborový orgán, popřípadě vyšší odborový orgán uzavřít jménem příslušníků kolektivní dohodu s bezpečnostním sborem
- na postup při uzavírání kolektivní dohody, na její platnost, účinnost a na řešení kolektivních sporů se vztahují ustanovení zvláštního právního předpisu přiměřeně, s výjimkou ustanovení o stávce a o výluce
- ochrana odborových funkcionářů a zabezpečení činnosti odborových organizací
 - příslušník, který byl zvolen do funkce v orgánu odborové organizace, nesmí být pro výkon této funkce propuštěn ze služebního poměru.
 - bezpečnostní sbor je povinen odborové organizaci, která v něm působí, poskytnout informace a podklady k výkonu její činnosti a je povinen přihlížet k jejím stanoviskům
 - dále je povinen vytvářet materiálně technické podmínky pro činnost odborové organizace a umožnit příslušníkům konání voleb do jejich orgánů.
 - okruh funkcí v odborovém orgánu, k jejichž výkonu budou příslušníci dlouhodobě uvolněni, stanoví ředitel bezpečnostního sboru v dohodě s příslušným odborovým svazem

BENEFITY

- Služební poměr na dobu určitou/neurčitou
- zájem bezpečnostního sboru na zvyšování kvalifikace
- služební volno při studiu vyšší odborné nebo vysoké školy
- 6 týdnů dovolené v kalendářním roce
- nárok na ozdravný pobyt k upevnění tělesného a duševního zdraví v trvání 14 dnů nepřetržitě v kalendářním roce po 15 letech služebního poměru
- 100 % služební příjem v prvním měsíci pracovní neschopnosti

NÁVRHY NA ZMĚNY SLUŽEBNÍHO POMĚRU

- Zejména škodlivé je přibližování civilnímu pracovnímu právu, zejména
 - proplácení veškeré přesčasové práce – realizováno
 - stanovení příplatku z službu ve svátek – realizováno
 - vyplácení náborového příspěvku – realizováno
 - zkušební doba při vzniku služebního poměru – realizováno
 - zrušení platového automatu – realizováno
 - uzákonění postavení bývalých příslušníků – realizováno
 - snižování kritérií pro vznik služebního poměru – částečně realizováno
 - možnost přijímání občanů s cizí státní příslušností
 - zastropování výsluhového příspěvku
 - rozvolnění kariérního řádu
- lobby odborářů
- úlitby politiků

KRITICKÉ FAKTORY NE/ÚSPĚCHU

- snahy o zcivilňování služebního poměru – trvalá lobby bezpečnostních agentur
- slevování z nároků na přijímání nových uchazečů
- polemika o výsluhových nárocích
- nivelizace služebních příjmů
- kvantitativní ukazatele odměňování vs. kvalitativní (proplácení přesčasů a práce ve svátek, tlak na příplatky za práci v noci)
- rozšiřování služebního poměru na zdravotníky, učitele, strážníky apod.

ZDROJE

- TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru*. Olomouc: ANAG s.r.o., 2009. 304 s. ISBN: 978-80-7263-541-2
- TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem k 1.7. 2012*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. s. 154. ISBN 978-80-7263-752-2
- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

ZKUŠEBNÍ OKRUHY

Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů

- zákonné vymezení služebního poměru
- základní postuláty služebního poměru
- rozdíly mezi služebním a pracovním poměrem
- podmínky vzniku služebního poměru
- návrhy na změny zákona o služebním poměru